

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Філологічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра сучасної української мови

(назва кафедри)

СИЛАБУС навчальної дисципліни

Сучасна українська мова (Синтаксис, част. I)

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Філологія (українська мова та література)»

(назва програми)

Спеціальність

035.01 Філологія

(вказати: код, назва)

Галузь знань

03 Гуманітарні науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

(перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

філологічний факультет

назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за ОПП

Мова навчання

українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

Олена КУЛЬБАБСЬКА, доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри сучасної української мови

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=FyMFKPYAAAAJ&viewop=listworks&cstart=20&pagesize=20>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)

Контактний тел.

58-48-32

E-mail:

o.kulbabska@chnu.edu.ua

Персональний сайт науковця <https://kulbabska.com/news/dystantsiina-osvita>

Консультації

понеділок із 16.00 до 17.00 (очні)

1. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ (призначення навчальної дисципліни)

Адекватне висвітлення актуальних питань сучасного синтаксису зумовлює зосередження уваги, принаймні, на двох основних вимірах цієї проблеми – теоретичному й прикладному; хоча кожний із них має свої особливості, вони взаємопов'язані між собою і водночас взаємодоповнюють один одного. Опис відкритих і прихованих способів фіксації думки в мові на рівні речення та його трансформацій збагачують сучасне вчення про речення-висловлення, спрямоване на розкриття національної специфіки оформлення думки в різних типах граматичної організації. У продуктивному аспекті (зміст → форма) речення є багатоаспектною одиницею, семантичну структуру якої виформовують три основні компоненти: сигніфікативний, референтний і прагматичний. Кожний із цих компонентів охоплює низку найважливіших змістових одиниць, використання яких дає змогу мовцеві найбільш повно й чітко представити в тексті свій образ картини світу відповідно до власних комунікативних інтенцій і потенційних можливостей слухача.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: навчити студентів з-поміж різноманіття підходів до синтаксичних одиниць різних рівнів – „малого синтаксису” (синтаксем і словосполучень) і „великого синтаксису” (простих і складних речень, надфразних єдностей) як самостійного класу утворень – вирізнити такі теоретичні ідеї та концепції, що найповніше відбивають сучасний стан синтаксичної науки й мають більшу пояснювальну силу; звернути особливу увагу на проблемні питання, що перебувають нині в центрі зацікавлень теоретиків-синтаксистів і отримують неоднозначні розв'язання; допомогти студентам пізнати і осмислити синтаксис у поняттях, які були б спроможні охопити внутрішню єдність синтаксичних одиниць і категорій, ієрархічні відношення між ними.

3. ПРЕРЕКВІЗИТИ. «Сучасна українська мова. Морфологія», «Сучасна українська мова. Лексикологія. Фразеологія», «Основи наукових досліджень», «Український правопис», «Практикум з української мови».

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

знати:

- фундаментальні поняття, предмет і об'єкт, завдання синтаксису;
- теоретичні відомості про синтаксичні одиниці (елементарні і неелементарні), зокрема, про їхню типологію, будову, структурно-семантичні та функційні особливості;
- основні етапи становлення теорії синтаксичних одиниць;
- диференційні ознаки й типи синтаксичних зв'язків на рівні словосполучення, простого і складного речень, надфразної єдності;
- класифікацію семантико-синтаксичних відношень між компонентами синтаксичної одиниці;
- проблемні питання теорії мінімальних синтаксичних одиниць (синтаксем) і словосполучень, простих речень та способи їх розв'язання в сучасному мовознавстві;
- релевантні ознаки словосполучень з огляду на різні підходи й напрями в синтаксичній теорії;
- специфіку структури і семантики простого елементарного речення, що йому притаманна як симетричність, так і асиметричність форми і змісту;
- основні ознаки головних членів речення, їх типи за будовою та способом вираження;
- диференційні ознаки другорядних членів речення, їх види;
- механізми утворення синкретичних членів простого речення та критерії їх розмежування;
- правила вживання розділових знаків у простому неускладненому реченні.

вміти:

- вільно оперувати теоретичними та історичними відомостями, відповідною науковою термінологією в ділянці синтаксем, словосполучень і простих двоскладних речень;
- використовувати набуті знання для аргументації тих чи тих наукових положень у процесі розкриття змісту виучуваного мовного явища;
- орієнтуватися у відмінностях наукових і шкільних класифікацій словосполучень і простих речень;

- виокремлювати синтаксичні одиниці з тексту, урахувавши їхні структурно-семантичні особливості;
- аналізувати синтаксичні одиниці різноманітних типів за схемами мовного розбору, визначати їхню будову, семантико-синтаксичні та функційні особливості;
- правильно вживати прості речення в мовленні, беручи до уваги синонімічні можливості синтаксису, а також інтонацію та логічний наголос;
- характеризувати стилістичні функції простих речень у різностильових текстах;
- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою пунктуаційних правил, виконувати пунктуаційний розбір простих речень;
- знаходити і виправляти пунктуаційні помилки на вивчені правила.

5. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Сучасна українська мова (Синтаксис, част. I)</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	III	VI	5	150	2	44	31	-	-	73	2	іспит
Заочна	III	VI	5	150	2	12	8	-	-	130	-	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Теми лекцій	Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Словосполучення													
Тема 1 Синтаксис української мови як лінгвістичне вчення та навчальна дисципліна.	4	2	--	-	2	-	10	-	-	-	-	-	10	
Тема 2. Типологія синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень у словосполученні, реченні та надфразній єдності	6	4	2	-	-	-	12	-	-	-	-	-	10	
Тема 3. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць у сучасній граматичній теорії.	14	4	4	-	-	6	16	2	2	-	-	-	10	

Тема 4. Словосполучення як значеннева мовна одиниця	12	4	2	-	-	6	16	2	2	-	-	10
Разом за ЗМ1	36	14	8	-	2	12	48	4	4	-	-	40
Теми лекцій	Змістовий модуль 2. Речення як основна одиниця синтаксису											
Тема 1. Просте речення та його релевантні ознаки.	10	4	-	-	-	6	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Комунікативно- прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові.	9	2	2	-	-	5	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Типи підметів у сучасній синтаксичній класиології.	16	4	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Тема 4. Структурно- семантичні та класифікаційні ознаки присудка.	18	4	4	-	-	10	19	2	2	-	-	15
Тема 5. Структурні та семантико- синтаксичні особливості поширювачів прислівного типу.	25	8	7	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Тема 6. Типологія поширювачів неприслівного типу.	18	4	4	-	-	10	17	2	-	-	-	15
Тема 7. Синкретичні поширювачі речення: до проблеми кваліфікації та синтаксичного аналізу.	18	4	4	-	-	10	15	-	-	-	-	15
Разом за ЗМ 2	114	30	23	-	-	61	102	8	4	-	-	90
Усього годин	150	44	31	-	2	73	150	12	8	-	-	130

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Предмет і об'єкт синтаксису. Еволюція поглядів на типи синтаксичних одиниць.
2.	Сучасні класифікації синтаксичних одиниць.
3.	Типологія синтаксичних зв'язків на рівні словосполучення, простого і складного речень, тексту
4.	Семантико-синтаксичні відношення на рівні словосполучення, простого і складного речень, тексту
5.	Типи підрядного зв'язку між компонентами словосполучення
6.	Словосполучення як синтаксична одиниця: визначення, класифікації, структурна схема і функції.
7.	З історії вивчення словосполучення
8.	Синтаксичний розбір словосполучень за шкільною та вишівською схемами.
9.	Просте речення як синтаксична одиниця: визначення, класифікації, структурна схема і функції.
10.	З історії вивчення простого речення.
11.	Основні аспекти вивчення простого речення в мовознавстві та лінгводидактиці.
12.	Порядок слів у простому реченні.
13.	Комунікативні типи простих речень. Стверджувальні та заперечні речення. Розділові знаки в кінці простого речення.
14.	Поняття про члени речення. Головні члени речення.
15.	Підмет як головний член речення. Підмети номінативного типу (однослівні та підмети-словосполучення). Засоби вираження.
16.	Підмети інфінітивного типу (власне-інфінітивні та інфінітивно-іменні). Засоби вираження.
17.	Присудок як головний член речення. Прості дієслівні присудки (координовані / некоординовані, ускладнені)

18.	Складені дієслівні присудки: визначення, моделі, засоби вираження
19.	Складені іменні присудки: визначення, моделі, засоби вираження
20.	Складні випадки синтаксичного аналізу головних членів речення. Тире між підметом і присудком.
21.	Основні моделі складених ускладнених присудків.
22.	Основні типи прислівних поширювачів, засоби їх вираження (додатки, означення, прикладки, обставини)
23.	Збіжне і відмінне в класифікаціях другорядних членів речення в сучасній українській мові (за шкільними та вишівськими підручниками).
24.	Додаток у структурі простого речення: визначення, класифікації, морфологічні засоби вираження.
25.	Означення у структурі простого речення: визначення, класифікації, морфологічні засоби вираження.
26.	Непоширена прикладка у структурі простого речення: визначення, класифікації, морфологічні засоби вираження.
27.	Структурно-семантичні особливості обставин у сучасній українській мові.
28.	Поняття обставини й детермінанта в мовознавстві.
29.	Визначення синтаксичних понять у працях І. Огієнка, С. Смаль-Стоцького, В. Сімовича, О. Курило, О. Синявського та ін. Укладання термінологічного словника з історичного синтаксису.
30.	Проблема синкретичних другорядних членів речення в мовознавстві.
31.	Складні випадки синтаксичного аналізу головних і другорядних членів речення.
32.	Пунктуація в простих неускладнених реченнях.

Тематика індивідуальних завдань

1. НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

1. Підготуйте аналітичну інформацію на одну із запропонованих тем: „Співвідношення об'єктивної і суб'єктивної модальності в реченні”; „Аспекти вивчення речення: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний, комунікативний”; „Граматичні категорії в ділянці простого речення”.

2. Установіть основні тенденції стилістичного використання простих речень у функційних стилях української мови.

3. З'ясуйте частотність уживання різних типів простих речень у тексті певного стилю (на прикладі одного з жанрів). Наскільки регулярно вони виконують функцію заголовку? У який спосіб прості неелементарні речення уможливають розгортання інформаційно-комунікативного простору тексту? Підготуйте тези доповіді, узагальнивши результати спостережень.

4. Доведіть на конкретних прикладах або спростуйте тезу: „Мовність” речення виявляється в його здатності бути виражальним засобом мислення і спілкування, тобто виразником основної функції людської мови – комунікативної” (І. М. Арібжанова).

5. Прокоментуйте твердження: „Для того щоб бути граматично організованою одиницею мовного спілкування, яка виражає ставлення мовця до дійсності і передає думки, питання чи спонування, речення повинно мати дві найважливіші ознаки – інтонацію повідомлення і предикативність” (І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська).

6. Підготуйте огляд наукової літератури з однієї з теоретичних проблем: „Дефініції синтаксем у сучасному слов'янському мовознавстві”; „Лінгвальний статус словосполучення як синтаксичної одиниці”; „Парадигматичні та синтагматичні виміри простого речення”.

7. На матеріалі різножанрових текстів сучасної української газети доведіть, що „У результаті мовної еволюції та всезростаючих комунікативних потреб мова перетворилася на досить складну систему більш чи менш синонімічних засобів, так чи так співвіднесених один з одним” (Л. В. Щерба).

8. Узагальніть чинники, що зумовлюють елементарність / неелементарність простих речень.

9. З'ясуйте нові тенденції уживання йому та публіцистичному стилям. розділових знаків у складних речень (на матеріалі українських часописів).

9. З'ясуйте нові тенденції уживання простих речень у художньому та публіцистичному стилям української літературної мови.

10. Укладіть термінологічний словник до теми 1, розтлумачивши такі лінгвістичні терміни: синтаксичні одиниці, синтаксичний зв'язок, семантико-синтаксичні відношення, аспекти вивчення синтаксичних одиниць, синтаксема, словосполучення, просте речення, складне речення, надфразна єдність (складне синтаксичне ціле), актуалізація, формально-синтаксична будова простого речення, семантико-синтаксична структура простого речення, тема-рематичне членування простого речення, парадигма простого речення,

синтаксична деривація, член речення, підмет, присудок, поширювачі, детермінант, дуплексив, суб'єкт, предикат, об'єкт, актуальне членування.

II. Конспект-схема на одну із запропонованих нижче тем:

№	Назва теми
1.	З історії вивчення словосполучення як синтаксичної одиниці.
2.	Кваліфікаційні виміри словосполучення в шкільній і науковій граматиці.
3.	Типологічні вияви синтаксичного зв'язку на рівні словосполучення: подібність і відмінність інтерпретації в школі та наукових концепціях для ЗВО (окремо для <i>керування, узгодження, прилягання</i>).
4.	Класифікація семантико-синтаксичних відношень у словосполученні: подібність і відмінність інтерпретації в школі та наукових концепціях для ЗВО.
5.	Історія вивчення простого речення як одиниці комунікації.
6.	Специфічні риси предикативного зв'язку між підметом і присудком у простому двоскладному реченні.
7.	Поділ підметів на прості і складні в шкільному підручнику.
8.	Класифікації простих дієслівних присудків як головних членів простого речення.
9.	Специфіка складених дієслівних присудків у сучасній українській мові.
10.	Особливості складених іменних присудків у сучасній українській мові.
11.	Структурно-функційні параметри складних присудків у сучасній українській мові.
12.	Проблема визначення лінгвального статусу другорядних членів речення в сучасній українській мові.
13.	Збіжне і відмінне в класифікаціях другорядних членів речення в сучасній українській мові (за шкільними та вишівськими підручниками).
14.	Додаток у структурі простого речення: визначення, класифікації, морфологічні засоби вираження.
15.	Означення у структурі простого речення: визначення, класифікації, морфологічні засоби вираження.

16.	Непоширена прикладка у структурі простого речення: визначення, класифікації, морфологічні засоби вираження.
17.	Структурно-семантичні особливості обставин у сучасній українській мові.
18.	Поняття обставини й детермінанта в мовознавстві.
19.	Проблема синкретичних другорядних членів речення в мовознавстві.
20.	Складні випадки синтаксичного аналізу головних і другорядних членів речення.

III. Теми рефератів

1. Актуальні проблеми дослідження синтаксичних одиниць у сучасному слов'янському мовознавстві.
2. Просте речення і предикативна одиниця: збіжні та відмінні ознаки.
3. Інтонація як засіб синтаксичного оформлення простого речення.
4. Структурно-семантична і комунікативна організація простого речення в діалогічному мовленні.
5. Фразеологізовані утворення у структурній схемі простого речення.
6. Прості речення перехідного (синкретичного) типу в сучасній українській граматиці.
7. Інноваційні процеси та явища в галузі простого речення.
8. Співвідношення суб'єктивної та об'єктивної модальності в простому реченні.
9. Семантико-синтаксична структура простого речення, її взаємозв'язок із формально-синтаксичною структурою.
10. Поняття пропозиції як інваріанта семантичної структури простого речення.
11. Поняття про мінімальну структурну схему речення та парадигму простого речення.
12. Складне синтаксичне ціле як окрема одиниця синтаксису.
13. Принципи української пунктуації.
14. Система розділових знаків у сучасній українській мові та їхні основні функції.
15. Особливості пунктуації в аспектах різного функціонального призначення синтаксичних одиниць.
16. Проблема авторських розділових знаків.
17. Специфіка синтаксичного оформлення та семантики простих речень дієслівного типу.
18. Специфіка синтаксичного оформлення та семантики простих речень субстантивного типу.
19. Специфіка синтаксичного оформлення та семантики простих речень ад'єктивного типу.
20. Специфіка синтаксичного оформлення та семантики простих речень

партиципного типу.

21. Специфіка синтаксичного оформлення та семантики простих речень адвербіального типу.

22. Специфіка синтаксичного оформлення та семантики простих речень інфінітивного типу.

23. Формально-синтаксичні співвідношення в системі простого речення.

24. Оновлена стилістична конотативність простих речень у мові ЗМК.

25. Функціонально-семантична організація та комунікативне оформлення простих речень.

IV. Творча робота

1. Перекласти українською мовою текст будь-якого функціонального стилю, відтворивши варіантними засобами семантико-синтаксичні відношення між компонентами простого речення.

2. Написати коротку замітку на актуальну тему для стінгазети, використовуючи прості речення різних комунікативних типів.

3. Граматико-стилістичний розбір текстів. Виокремивши елементарні та неелементарні прості речення, з'ясуйте тип ускладнення, охарактеризуйте їх формально-синтаксичні та семантико-синтаксичні особливості. З огляду на тип зв'язного мовлення опишіть їхні стилістичні функції в тексті.

4. Здійснити мовний аналіз кореферентних (співвідносних) засобів у творах-першодруках та їхніх перекладах (за вибором студента).

5. Укласти словничок лінгвістичних термінів у ділянці словосполучення та речення, дібраних із мови творів українських письменників (за вибором студента).

6. Написати есеї на запропоновані теми, використовуючи співвідносні у формально-семантичному плані синтаксичні одиниці:

„Роль особистості в житті суспільства”; „Я зі своєї землі ніколи не зміг би повіятися десь поза світами...” (Гр. Тютюнник); „Які бізнесмени потрібні Україні?”; „Ідеальний співрозмовник, як на мене, це..”; „Риси духовного обличчя нашого сучасника”; „Скільки ти знаєш мов – стільки разів ти людина”; „Роль води в народних і християнських обрядах”; „Краса і сила природних явищ”; „Здоров'я – найбільше багатство”; „Любуйся калиною, коли цвіте, а дитиною, коли росте” (Нар. тв.).

7. Перекласти українською мовою текст будь-якого функціонального стилю, обґрунтувати доцільність використання різноструктурованих синтаксичних одиниць.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Види та форми поточного контролю:

- під час виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, термінологічні диктанти тощо);
- ведення термінологічного словника;
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Формами підсумкового контролю: модульні контрольні роботи, екзамен.

Засоби оцінювання

- контрольні роботи (поточні та модульні);
- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі тощо);
- аналітичні огляди науково-методичної літератури;
- реферати або есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T5–T6	T7	40	100
5	5	5	5	5	5	5	10	10	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Базова (основна)

- Андерш Й. Ф.** Типологія простих дієслівних речень у чеській мові в зіставленні з українською [Текст] : [монографія] / Й. Ф. Андерш. – К. : Наук. думка, 1987. – 192 с.
- Балко М. В.** Актуальні проблеми теорії словосполучення сучасної української мови : монографія. / М. В. Балко. – Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А. П.», 2014. – 349 с.
- Баранник Д. Х.** Словосполучення [Текст] : [навч. посібн. з синтаксису української мови] / Д. Х. Баранник, О. Ю. Баранник. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2007. – 45 с.
- Вихованець І. Р.** Нариси з функціонального синтаксису української мови : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1992. – 224 с.
- Вихованець І. Р.** Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
- Вихованець І. Р.** Семантико-синтаксична структура речення : [монографія] / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К : Наук. думка, 1983. – 219 с.
- Вінтонів М. О.** Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви / М. О. Вінтонів : [монографія]. – Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. – 327 с.
- Волох О. Т.** Сучасна українська літературна мова : [підручник] / О. Т. Волох, М. Т. Чемерисов, Є. І. Чернов. – К. : Вид-че об'єдн. „Вища школа”, Голов. вид-во, 1976. – 375 с.
- Городенська К. Г.** Дери́вація синтаксичних одиниць : [монографія] / К. Г. Городенська / Ін-т мовознавства; відп. ред. І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1991. – 192 с.

- Гуйванюк Н. В.** Формально-семантичні співвідношення в синтаксисі української мови : навч. посібник / Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 1994. – 72 с.
- Гуйванюк Н. В.** Нерозкладні компоненти у структурі речення : монографія / Н. В. Гуйванюк, О. В. Максим'юк. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 224 с.
- Гуйванюк Н. В.** Співвідношення об'єктивної та суб'єктивної модальності в реченні : навч. посібник / Н. В. Гуйванюк, В. А. Чолкан. – Чернівці : Рута, 1997. – 63 с.
- Дубова О. А.** Другорядні члени речення з синкретичними означально-обставинними ознаками / О. А. Дубова // Мовознавство. – 1989. – № 6. – С. 64–69.
- Дудик П. С.** Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення (Просте речення: еквіваленти речення) : [монографія] / П. С. Дудик. – К. : Наук. думка, 1973. – 288 с.
- Дудик П. С.** Синтаксис української мови : підручник / П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук. – К. : Академія, 2010. – 384 с.
- Жовтобрюх М. А.** Курс сучасної літературної української мови : [підруч. для студ. вищих навч. закл.] / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – Ч. I. – К. : Вища шк., 1972. – 402 с.
- Загнітко А. П.** Український синтаксис (науково-теоретичний і навчально-практичний комплекс) : у 2-х частинах / А. П. Загнітко. – Ч. I. – К. : ІЗМН, 1996. – 202 с.
- Загнітко А. П.** Теоретична граматики української мови. Синтаксис: монографія / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 2001. – 662 с.
- Загнітко А. П.** Типологія синтаксичних зв'язків у внутрішній структурі українського простого речення / А. П. Загнітко // Українське мовознавство. – К. : Вид-во Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 2004. – Вип. 31. – С. 48–55.
- Загнітко А. П.** Основи українського теоретичного синтаксису / А. П. Загнітко. – Ч. I. – Горлівка : ГДППМ, 2004. – 227 с.
- Заборна М.** Просте речення. Складні випадки аналізу : навч. посібн. для студ. вищих пед. навч. закл. / Марія Заборна. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. – 126 с.
- Іваницька Н. Л.** Член речення як синтаксична категорія речення [Текст] / Н. Л. Іваницька // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського : зб. наук. праць / ред. кол. : Н. Л. Іваницька (відп. ред.) та ін. – Вінниця : ВДПУ, 2000. – Вип. 2. – С. 70–73. – (Філологія).
- Іваницька Н. І.** Теоретичний синтаксис української мови : посібник для аспірантів, магістрантів, студентів-філологів [Текст] / Н. І. Іваницька. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2002. – 168 с. [4] – (Актуальні проблеми граматики).
- Іваницька Н. Л.** Вивчення членів речення у 4–8 класах : навч. посібн. / Н. Л. Іваницька. – К. : Рад. школа, 1962. – 144 с.
- Івченко М. П.** Сучасна українська літературна мова : підручник. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1965. – 592 с.
- Єрмоленко С.Я.** Синтаксис і стилістична семантика : монографія. – К. : Наук. думка, 1982. – 210 с.
- Кадомцева Л. О.** Українська мова: Синтаксис простого речення : [підручник] / Л. О. Кадомцева. – К. : Вища шк., Голов. вид-во, 1985. – 126 с.
- Каранська М. У.** Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібн.] / М. У. Каранська. – К. : Либідь, 1995. – С. 174–181.
- Ключковський Б. Г.** Прикладка та її лексико-граматична роль / Б. Г. Ключевський // Українська мова в школі. – 1955. – № 6. – С. 8–12.
- Кулик Б. М.** Курс сучасної української літературної мови [Текст] / Б. М. Кулик. – 2-е вид. – Ч. II. – К. : Рад. шк., 1965. – 283 с.
- Леута О.** Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові : [монографія] / Олександр Леута. – К. : Такі справи, 2008. – 208 с.
- Межов О. Г.** Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць : монографія / Олександр Межов. – Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – 464 с.
- Меншиков І. І.** Структура словосполучення в сучасній українській літературній мові : навч. посібник / І. І. Меншиков, І. С. Попова. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2000. – 35 с.
- Меншиков І. І.** Синтаксичні зв'язки слів у сучасній українській літературній мові : навч.

- посібник / І. І. Меншиков, І. С. Попова. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2001. – 89 с.
- Мірченко М. В.** Структура синтаксичних категорій : [монографія] / М. В. Мірченко. – Вид. 2-ге, переробл. – Луцьк : РВВ „Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2004. – 393 с.
- Плиско К. М.** Викладання синтаксису української мови : [навч. посібн.] / К. М. Плиско. – К. : Рад. школа, 1978. – 188 с.
- Попова І. С.** Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель) : монографія / І. С. Попова. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – 432 с.
- Слинько І. І.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К.: Вища шк., 1994. – С. 597–628.
- Степаненко М. І.** Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності в структурі словосполучення та речення / М. І. Степаненко. – К. : Український мовно-інформаційний фонд, 1997. – 216 с.
- Сучасна українська літературна мова: Синтаксис : [підручник] / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1972. – С. 387–409.**
- Сучасна українська літературна мова : [підручник] / керівник авт. колективу А. П. Медушевський. – К. : Вища шк. Головне вид-во, 1975. – 398 с.**
- Сучасна українська мова : [підручник] / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.**
- Сучасна українська літературна мова : [підручник] / за ред. А. П. Грищенка. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Вища шк., 1997. – 493 с.**
- Сучасна українська літературна мова : [підручник] / за ред. М. Я. Плющ. – 3-тє вид., стереотип. – К. : Вища шк., 2001. – 430 с.**
- Сучасна українська мова: Синтаксис : [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко. – К. : Вища шк., 2005. – 270 с.**
- Сучасна українська мова: Морфологія. Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. – К. : Знання, 2010. – С. 321–327.**
- Топольницький Я. Л.** Формування умінь і навичок з синтаксису: посіб. для вчителя / Я. Л. Топольницький, Д. М. Кравчук. – К. : Рад. школа, 1965. – 136 с.
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. : Академія, 2004. – С. 231–248.
- Ющук І. П.** Українська мова : підручник. – К. : Либідь, 2006. – 640 с.

7.2. Допоміжна

- Бацевич Ф. С.** Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
- Безпояско О. К.** Дериваційні відношення між реченням і словосполученням / О. К. Безпояско // Мовознавство. – 1984. – № 2. – С. 32–37.
- Безпояско О. К.** Інфінітив у функції другорядних членів речення / О. К. Безпояско // Українська мова і література в школі. – 1984. – № 3. – С. 51–53.
- Булаховський Л. А.** Питання синтаксису простого речення в українській мові / Л. А. Булаховський // Дослідження з синтаксису української мови : [зб. статей / ред. кол. : Л. А. Булаховський (відп. ред.) та ін.]. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958. – С. 11–43.
- Вихованець І. Р.** Частина мови в семантико-граматичному аспекті : [монографія] / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1988. – 256 с.
- Вихованець І. Р.** Типологія семантико-синтаксичних відношень / І. Р. Вихованець // Українська мова: Теорія і практика : темат. зб. наук. праць. – К. : ІСДО, 1993. – С. 7–10.
- Вихованець І.** Словосполучення на тлі простого ускладненого речення / Іван Вихованець // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць / наук. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 1999. – Вип. 81 : Слов'янська філологія. – С. 156–160.

- Вихованець І.** Студії про члени речення: прислівники / Іван Вихованець // Українська мова. – 2005. – № 3. – С. 22–26.
- Вихованець І.** Студії про члени речення: приреченнєвіки / Іван Вихованець // Українська мова. – 2005. – № 2. – С. 22–27.
- Вихованець І. Р.** Нариси з функціонального синтаксису української мови : монографія / І.Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1992. – 224 с.
- Глазова О.** Українська мова: підручник для 9 кл. ЗНЗ / Олександра Глазова, Юрій Кузнецов. – К. : Зодіак-ЕКО, 2009. – С. 69 – 76.
- Гуйванюк Н. В.** Репрезентація пропозиційних структур на рівні двоскладного речення / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кульбабська // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць / наук. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 1998. – Вип. 34 : Слов'янська філологія. – С. 141–145.
- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники / Городенська К. Г. – К., Херсон : Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. – 349 с. [2].
- Гуйванюк Н. В.** Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посібн. / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кардашук, О. В. Кульбабська. – Львів : Світ, 2005. – 304 с.
- Дудик П. С.** Стилїстика української мови / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – С. 273–278.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХІ столїття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія / Інна Якївна Завальнюк. – Вінниця : Нова книга, 2010. – С. 224–235.
- Загнїтко А. П.** Український інфїнітив у структурі простого речення: типологія функцій і семантика / А. П. Загнїтко // Вісник Львівського університету : зб. статей / ред. кол. : Т. Ю. Салига. – Львів : Вид-во ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – Вип. 34. – Ч. І. – С. 3–10. – (Серія філологічна).
- Загнїтко А. П.** Теорія сучасного синтаксису : монографія / А. П. Загнїтко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – 378 с.
- Іваницька Н. І.** Нариси з синтаксису української мови / Н. І. Іваницька. – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011. – 183 с.
- Капелюшний А. О.** Стилїстика і редагування : практичний словник-довідник журналіста / А. О. Капелюшний. – Львів : ПАІС, 2002. – 576 с.
- Костусяк Н.** Структура міжрівневих категорій сучасної української мови : монографія / Наталія Костусяк. – Луцьк : Волинський нац. ун-т, 2012. – 452 с.
- Масицька Т. Є.** Граматична структура дієслівної валентності : [монографія] / Т. Є. Масицька. – Луцьк : Вид-во Волин. держ. ун-ту імені Лесі Українки, 1998. – 208 с.
- Масицька Т. Є.** Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей : монографія / Т. Є. Масицька. – Луцьк : ПВД : „Твердиня”, 2016. – 416 с.
- Мельничук О. С.** Розвиток структури слов'янського речення / О. С. Мельничук. – К. : АН УРСР, 1966. – 323 с.
- Наливайко Ю.** Співвідношення означально-обставинного синкретизму членів речення і підрядних частин / Юрій Наливайко // Лїнгвістичні студії : зб. наук. праць. – Донецьк : ДонНУ, 2002. – Вип. 10. – С. 53–58.
- Орехов В.** Співвідношення актуального та граматичного членування складнопідрядного речення / Володимир Орехов // Лїнгвістичні студії : зб. наук. праць. – Донецьк : ДонНУ, 2003. – Вип. 11; ч. 1. – С. 211–215.
- Пещак М. М.** Комунікативний синтаксис // М. М. Пещак. – К. : Довіра, 2000. – 150 с.
- Плиско К. М.** Викладання синтаксису української мови : навч. посібн. / К. М. Плиско. – К. : Рад. шк., 1978. – 182 с.
- Пономарів О. Д.** Стилїстика сучасної української мови : підручник / О. Д. Пономарів. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
- Селіванова О.** Сучасна лїнгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
- Сич В. Ф.** Синтаксичні функції інфїнітива / В. Ф. Сич // Українська мова і література в школі. – 1972. – № 3. – С. 24–30.

- Слинько І. І.* Інфінітив у функції другорядних членів речення / І. І. Слинько // Українська мова в школі. – 1961. – № 6. – С. 21–32.
- Українська мова* : [енциклопедія]. – К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 604 – 605.
- Український правопис* / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. – 4-е вид, випр. і доп. – К. : Наук. думка, 1993. – С. 139 – 142; 143; 147 – 149.
- Чайковская Н. Н.* Об одной структурной разновидности бессоюзных сложных предложений / Н.Н. Чайковская // Филологические науки. – 1988. – № 6. – С. 47–50.
- Шабат-Савка С. Т.* Категорія комунікативної інтенції в українській мові : [монографія] / С. Т. Шабат-Савка. – Чернівці : „Букрек”, 2014. – 412 с.
- Шинкарук В.* Категорії модусу і диктуму у структурі речення : монографія / Василь Шинкарук. – Чернівці : Рута, 2002. – 217 с.
- Шитик Л.* Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові : монографія / Людмила Шитик. – Черкаси : Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. – 474 с.
- Шульжук Н. В.* Структурно-семантична і комунікативна організація речення у діалоговому мовленні / Н.В. Шульжук // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. – Донецьк : ДонДУ, 1996. – Вип. 2. – С 35–38.
- Явір В. В.* Деякі структурні типи неузгоджених означень / В. В. Явір // Українська мова і література в школі. – 1986. – № 5. – С. 25–32.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Дистанційна освіта. Режим доступу: www.chnu.cv.ua
2. Вікіпедія Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki
3. ukrainskamova.narod.ru/Links/Syntaks/218.HTM
4. www.ukrlib.com.ua/sochm/printout.php?id=542
5. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
6. Бібліотека української поезії (<http://poetry.uazone.net>).
7. Просвіта (<http://www.internet.net.lib>).
8. Бібліотека «Українського міста» (Чикаго) (<http://ukrtown.com.library>).
9. UkrLib (<http://ukrlib.com.ua>).
10. Сучасна українська література (<http://ukrlit.kma.mk.ua>).
11. Українська бібліотека (<http://www.lib.org.ua>).
12. Український центр (<http://ukrcenter.com>).
13. Історія України (<http://www.uahistory.cjb.net>).
14. Мережева бібліотека української літератури (<http://www.ukrib.km.ru>).
15. <http://www.day.kiev.ua>.
16. <http://www.chl.kiev.ua>.
17. <http://www.kobzar.info>.
18. <http://linguist.univ.kiev.ua>.
19. <http://ukrainskamova.narod.ru>
20. <http://www.akademia-ps.com.ua>
21. <http://www.vintest.org.ua>. <http://www.multikulti.ru>

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Філологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки № 869 від 20 червня 2019 року). – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-bakalavr.pdf>

Стандарт вищої освіти України за спеціальністю «Філологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджений і введений в дію наказом Міністерства освіти і науки № 871 від 20 червня 2019 року. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologiya-magistr.pdf>